

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

**Силабус
навчальної дисципліни
«Медіаосвіта та медіаграмотність»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	МЕДІАОСВІТА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ, українська
Викладач	Насмінчук Ірина Анатоліївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики
Профайл викладача	https://journkaf.kpnu.edu.ua/nasminchuk-iryna-anatoliivna/
E-mail:	nasminchuk@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=632
Консультації	Очні консультації: вівторок з 14.00 до 15.00 Онлайн-консультації: Viber, Google Meet, BigBlueButton у робочі дні з 9.00 до 18.00

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Медіаосвіта та медіаграмотність» спрямована на підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно-опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Курс має на меті формування знань і умінь з медіаосвіти та медіаграмотності з метою вирішення сучасних проблем, розвиток критичного мислення (критичного бачення), формування правильного сприйняття конкретних явищ, категорій, понять, ідей, дійсності тощо та коригування інформації, отриманої з відкритих джерел та інтернет-ресурсів задля викриття прихованого змісту окремих фактів та усунення негативного впливу на свідомість громадян.

3. Мета і завдання курсу

Мета курсу: дати уявлення про сучасні соціокомунікаційні процеси і пояснити значущість медіаосвіти та медіаграмотності в глобалізованому інформаційному світі; ознайомити студентів із найрозповсюдженішими видами маніпуляцій і пропаганди, надати базові інструменти перевірки інформації та критичного мислення.

Основні завдання дисципліни:

1) ознайомити студентів з основними напрямками медіаосвіти, її аудиторіальною стратифікацією, завданнями і викликами масовокомунікаційних перетворень;

2) сформувати розуміння залежності рівня медіаосвіти суспільства і здатності його протистояти позитивним і негативним наслідкам впливу медіа;

3) дати уявлення про медіаграмотність як про нову форму соціалізації людини, можливість глибокого розуміння сучасних суспільно-політичних, громадянських, культурних проблем, і водночас як про механізм отримання новітніх знань за допомогою медіаконтенту телебачення, преси, Інтернет, радіо, кіно тощо.

Програмні компетентності навчання: орієнтуватися в сучасному медіапросторі; збирати, обробляти, зберігати та передавати інформацію з урахуванням пріоритетів професійної діяльності; розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію.

4. Результати навчання

Очікувані результати навчання з дисципліни:

– формування медіаграмотності, медіакультури та здатність до їх застосування у професійній діяльності;

– здатність аналізувати, обробляти, оцінювати великі масиви інформації з різнорідних джерел для підвищення ефективності освітнього процесу;

– знання та розуміння різних тактик і стратегій спілкування, законів та способів комунікативної поведінки;

– уміння обирати стратегії спілкування для ефективною командної роботи;

– уміння діяти з дотриманням етичних норм, цінувати індивідуальне і культурне різноманіття, дотримуватися у професійній діяльності принципів толерантності, діалогу і співробітництва.

5. Формат курсу

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання у системі MOODLE.

6. Обсяг і ознаки курсу

Кількість кредитів: 4 кредити ECTS: всього 120 год., з них: денна форма навчання – 40 год. аудиторних: 20 год. лекційних, 20 год. практичних занять.

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Журналістика, 061 Журналістика; «Українська мова і література» Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.01 Українська мова та література
Рік навчання/ рік викладання	2021-2022 / другий
Семестр вивчення	третій
Обов'язкова/вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год.
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	20 год.
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.

7. Пререквізити курсу

Передбачається наявність результатів навчання, здобутих у процесі засвоєння курсів «Вступ до спеціальності», «Медіабезпека», «Етика в системі соціальних комунікацій».

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проєктор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS Power Point/Prezi/Canva. Передбачається застосування модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE).

9. Політика курсу

При організації освітнього процесу студенти, викладачі та адміністрація діють відповідно до:

- Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>);
- Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1c--sYRfDI_iAT7L766LprKB-x9GGKaEy/view);
- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1fJt5mTcwrKgEpV8cjHYUM7GaI6MikA4o/view>);
- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1loCd22OHJF-z9v5NxyRQgoMNVrDha8KI/view>);
- Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg);
- Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (<https://drive.google.com/file/d/1fJt5mTcwrKgEpV8cjHYUM7GaI6MikA4o/view>);
- Порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/13pQ_ysjppBqfVcw4nptghvv08ITYR2bo/view).

Для успішного вивчення курсу необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Кожен студент повинен ознайомитися і слідувати Положенню про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Зокрема, для успішного засвоєння програмного матеріалу студент зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;
- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно виконувати завдання самостійної роботи;
- відключити звук мобільного телефону під час занять;
- участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль виконання СР; підсумковий контроль);

– будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Результатом невиконання та / або недотримання правил може бути оцінка «незадовільно» за курс.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Відвідування занять. Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. Допускаються пропуски занять з таких поважних причин, як хвороба (викладачу надається копія довідки від медичного закладу), участь в олімпіаді, творчому конкурсі тощо за попередньою домовленістю та згодою викладача за умови дозволу деканату (надаються документи чи інші матеріали, які підтверджують заявлену участь у діяльності студента).

Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять є обов'язковим незалежно від причини пропущеного заняття. Заняття відпрацьовується під час консультації викладача. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Консультації. Якщо у студентів виникають питання, то вони можуть звернутись із ними до викладача. Викладач призначає консультації, які потрібні для роз'яснення незрозумілих питань, для відпрацювання пропущених занять, для перевірки виконання самостійних завдань. А також студенти можуть звернутись на кафедру за літературою, за методичними рекомендаціями та іншими навчальними матеріалами.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	у тому числі		
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Медіаосвіта як елемент громадянської освіти					
Тема 1. Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії	12	2	2	-	8
Тема 2. Історія розвитку медіаосвіти	12	2	2	-	8
Тема 3. Основні теорії медіаосвіти	12	2	2	-	8
Тема 4. Стандарти та маніпуляції в мас-медіа	10	2	-	-	8
Тема 5. Медіаосвіта як засіб розвитку «критичного мислення»	12	2	2	-	8
Тема 6. Фейкова інформація в медіапросторі	12	2	2	-	8
Тема 7. Фактчекінг – тренд журналістики	12	2	2	-	8
Тема 8. Дослідження медіатекстів різних видів медіа	12	2	4	-	6
Тема 9. Проблема медіанасильства та зростання агресії	10	2	2	-	6
Тема 10. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа	12	2	2	-	8
Підготовка до модульної контрольної роботи	4	-	-	-	4
Разом годин	120	20	20	-	80

Лекційні та практичні заняття проводяться згідно з розкладом: <https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/>

11. Система оцінювання

Контроль якості підготовки фахівців із дисципліни здійснюється відповідно до таких документів:

- Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLrRbcQA86/view>);
- Положення про екзамени і заліки та порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її ліквідації при переведенні, вступі та поновленні студентів на навчання до Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1RLYvBwoEb7NFW8ikmHv5-VpzlOw3_o4y/view);
- Порядок організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (Додаток до Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами) (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgNgnAiL_zz/view);
- Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1Dzh4W6JnffoEkRh30ks795Q2yKBHFqjb/view>).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ:

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 (60 балів)				
Поточний	Самостійна	МКР	40	100

контроль	робота		
20 балів	10 балів	30 балів	

Поточний контроль (20 балів)

На практичних заняттях студент має виявити розуміння суті поданих для вивчення питань, продемонструвати знання рекомендованої літератури, представити результати виконаних практичних завдань. Повнота виконання цих форм роботи забезпечує студентів отримання у сумі **20 балів**.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях рівний 12.

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з неспідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Самостійна робота (10 балів)

Самостійна робота ґрунтується на презентації власного медіапроєкту з дисципліни (шпальта, спецвипуск газети, телевипуск новин, інтернет-сайт, гра, квест, рекламний буклет тощо) **(10 балів)**.

- 10 балів. Студент пропонує власне оригінальне рішення творчої задачі (проєкту) на основі трансформації теоретичних знань і практичного досвіду; демонструє професійну компетентність. Пропонований варіант характеризується логічністю, послідовністю, креативністю.

- 9 балів. Виконання завдання демонструє здатність студента до створення нових комбінацій вже відомих розробок відповідно до поставлених завдань; уміння знаходити та доцільно використовувати ідеї, визначені у наукових та навчально-методичних джерелах. Виявлено достатній обсяг володіння теоретичними знаннями та практичними вміннями. Структурні компоненти логічно пов'язані.

- 8 балів. Завдання виконано за допомогою часткового створення нових комбінації вже відомих розробок. Виявлено середній обсяг володіння теоретичними знаннями та практичними вміннями. Іноді спостерігається недостатня достовірність результатів.

- 7 балів. Завдання виконано на рівні використання типових алгоритмів. Виявляються нахили до прямого застосування існуючих методичних та практичних розробок. Іноді спостерігається порушення системності викладу матеріалу; не досить чітко формулюються думки й визначаються поняття.

- 6 балів. Завдання вирішено шляхом відтворення відомих підходів до розв'язання аналогічних проблем. Не виявлені самостійність мислення студента, а також вміння застосовувати повною мірою науковий потенціал інформаційних джерел. У роботі спостерігається відсутність єдиної системи у викладанні матеріалу, не враховано більшість закономірностей та факторів.

- 1-5 балів. Логічність, самостійність, аргументованість, креативність ідей не виявлені. Можливість практичного застосування творчого завдання або окремих його частин відсутня. Студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал.

Студенти, які за результатами виконання СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів (1-5), виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за

результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Мета написання МКР – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь та навичок студентів з дисципліни.

МКР виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Максимальна кількість балів, які студент може набрати при повній і вичерпній відповіді на запитання **контрольної модульної роботи – 30.**

– Студент має дати повну, вичерпну відповідь на поставлене перше питання теоретичного характеру. Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

– Студент має дати повну, вичерпну відповідь на поставлене друге питання репродуктивного характеру. Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

– Тестові завдання (10). Максимально можлива кількість балів при виконанні цього завдання – 10.

Підсумковий контроль (екзамен, 40 балів)

Студенти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, допускаються до складання іспиту з навчальної дисципліни.

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі іспиту, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

До індивідуального навчального плану студента результати підсумкового контролю у формі іспиту заносяться за умови, якщо студент не має академічної заборгованості за результатами підсумкового контролю та його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Структура білету: екзаменаційний білет складається з трьох питань.

Бали розподіляються таким чином:

1 питання – 15 балів;

2 питання – 15 балів;

3 питання – 10 балів.

Отже, за стовідсоткову відповідь на всі питання студент може отримати максимальну оцінку – **40 балів.**

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння студентом навчальної дисципліни упродовж її вивчення.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре) (вище середнього рівня з кількома помилками)	добре	

75-81	С (добре) (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)		
67-74	Д (задовільно) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	задовільно	
60-66	Е (достатньо) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)		
35-59	FX (незадовільно) (з можливістю повторного складання)	незадовільно	не зараховано
1-34	F (незадовільно) (з обов'язковим повторним курсом)		

«Відмінно» (високий рівень сформованості компетенцій):

- демонстрація розуміння різних підходів до трактування (високий поняття «технологія розвитку медіаосвіти та медіаграмотності»);
- розуміння принципів розробки та реалізації авторського проекту методики медіаосвітньої діяльності;
- вміння орієнтуватися в інтересах і потребах різних вікових категорій, враховувати особливості розвитку їх медіаграмотності;
- знання основних теорій і моделей розвитку медіаосвіти та медіаграмотності;
- вміння орієнтуватися у видах і рівнях медіаграмотності;
- вміння відбирати і ефективно поєднувати різні технології, методики і засоби розвитку медіаосвіти та медіаграмотності;
- вміння аналізувати свою діяльність і оцінювати ефективність запропонованих форм навчання, ресурсів і проектів щодо розвитку медіаграмотності;
- вміння вести дискусію та аргументовано позначати свою позицію у рамках обговорення;
- вміння грамотно викладати суть питання і підбирати відповідний фактичний і ілюстративний матеріал.

«Добре» (середній рівень сформованості компетенцій):

- демонстрація розуміння різних підходів до трактування (середній поняття «технологія розвитку медіаосвіти та медіаграмотності»);
- розуміння принципів розробки авторського проекту методики медіаосвітньої діяльності;
- знання основних теорій і моделей розвитку медіаосвіти та медіаграмотності;
- вміння орієнтуватися у видах і рівнях медіаграмотності;
- вміння аналізувати свою діяльність і оцінювати ефективність пропонуваних форм навчання, ресурсів і проектів щодо розвитку медіаграмотності;
- вміння вести дискусію та аргументовано позначати свою позицію в рамках обговорення.

«Задовільно» (пороговий рівень сформованості компетенцій):

- демонстрація розуміння різних підходів до трактування поняття «технологія розвитку медіаосвіти та медіаграмотності»;
- розуміння принципів розробки авторського проекту методики медіаосвітньої діяльності;
- знання основних теорій і моделей розвитку медіаосвіти та медіаграмотності;
- вміння орієнтуватися у видах і рівнях медіаграмотності;
- невміння аналізувати свою діяльність і оцінювати ефективність пропонуваних форм навчання, ресурсів і проектів щодо розвитку медіаграмотності;
- слабкість наведених аргументів і неповнота доказової бази під час обговорення проекту.

«Незадовільно» (компетенції не сформовані):

- відсутність розуміння різних підходів до трактування поняття «технологія розвитку медіаосвіти

та медіаграмотності»;

- відсутність розуміння принципів розробки та реалізації авторського проекту методики медіаосвітньої діяльності;
- невміння орієнтуватися в інтересах і потребах різних вікових категорій, враховувати їх переваги в галузі медіа;
- демонстрація незнання основних теорій і моделей розвитку медіаосвіти та медіаграмотності;
- невміння орієнтуватися в видах і рівнях медіаграмотності;
- відсутність аргументів і доказової бази під час обговорення проекту;
- невміння грамотно викладати суть питання і підбирати відповідний фактичний і ілюстративний матеріал.

12. Перелік основної літератури:

1. Гороховський, О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи : практич. посіб. Друге доповнене видання. Прага, KUFR, 2018. 144 с.
2. Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: збірник статей / редкол. В.Ф. Іванов та ін. Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси, 2021. 400 с.
3. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу ; [пер. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О.В. Волошенюк]. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2017. 319 с.
4. Медіаосвіта. Основи медіаграмотності: навчально-методичний посібник для курсу «Основи медіаграмотності» / укл. С.О.Троян, Ткачук А.В. Умань : ПП Жовтий О.О., 2014. 128 с.
5. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : Навчальний посібник / О. Т. Баришполець, Л. А. Найдюнова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В. В. Різун та ін.; За ред. Л. А. Найдюнової, О. Т. Баришпольця. Київ : Міленіум, 2009. 440 с.
6. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна та В. В. Літостанського. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. 447 с.
7. Різун В. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ : Центр Вільної Преси, 2013. 352 с.